

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

САЛВАДОР ДАЛИ
(1904 - 1989)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2004

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

100

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић и Славица Крстић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 100 година од рођења шпанског сликара Салвадора Далија. Изложба је отворена од 11. новембра до 10. децембра 2004. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС. Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Дали је и месечар који се шета по ивици крова са палетом у руци и широм отворених очију. Шта он види? Ониричку снагу која се ослобађа из предуго посматраних предмета и која, одједном, има особину да мења стање. Ми смо у другом царству у коме важи правило: ко сања, хлеба не тражи. Али то је гозба снова. У дубини, то је увек иста меланхолија: треба ићи непрекидно у освајање себе и нема више Јошуе да заустави сунце, време постаје мекано и све се раствара у очима живих.

Жилијен Грин, 1984

Савесност и промишљеност су нужне поставке Далијеве угрожене егзистенције - константе, које постају значајне и у његовом страху пред простором и временом. Први који је исказао ово осећање био је Масоние - што је разлог више да би му се Дали дивио. Он је давно пре Ајнштајна схватио да су простор и време нераздвојно повезани; сходно томе, простор се затвара у јединствену целину, поставши тако материјалан и стваран да садржи и четири димензије, међу којима и време, најлуђе, доиста надреалистичко време. Уметник мора свакодневно да се огледа са овим материјалним и стварним простором - временом. У овој непрекидној и обновљеној борби, показује Дали још једном своје већементно проналазачко богатство. Мекани часовници су први облик супротстављања просторном продирању времена. Да би се дао садржај и обликовом времену, потребно је да егзистирају извесне форме, или, можда још боље, да постоји одсутност форми. Сликајући невидљива лица, слика он сложену целину која егзистира само путем случајног распореда ствари и облика, тако да се контуре

лица могу видети само у одређеном, повољном тренутку. Ако се, на пример, удаљавамо од слике *Старост, Младост, Детињство* или *Пијаце робова с невидљивим попрсјем Волтера*, обриси лица нестају, дајући савршену илустрацију простора и времена, који су једно без другог незамисливи.

Макс Жерар, 1984

У раскошном и разнородном делу Салвадора Далија, кад по страни оставимо његова платна, цртеже и графике, сценарија и декоре за филмове, балете и драме, нацрте за накит и намештај, и више од две стотине библиографских јединица међу којима су и врло значајне књиге и студије, налазимо још листу од близу стотину песничких и прозних дела људске цивилизације коју је Дали илустровао, од 1924. до 1976. године. Међу њима се истичу Бретон и Елијар, Рене Шар и Лотреамонт, Т. Цара, Бланшар, М. Сандоз, Сервантесов *Дон Кихот*, Шекспир, Данте, Аполинер, *Библија*, Ронсар, Маркиз де Сад и Казанова, Ж. Касу, Керолова *Алиса*, Гете, *1001 ноћ*, *Тристан и Изолда*, М. Јурсенар, Бокачо, Т. Корбјер, Мао Це-Тунгове песме, Фројд, Хемингвеј, Милтон, и још велик број писаца. У средини ове својеврсне библиотеке светских класика и савремених песника, поређане хронолошки по илустровању, у којој и кад је целу прегледамо видимо да преовлађују француски писци, Монтењеви *Огледи* налазе се у групи коју је Дали илустровао у Америци, куда је са Галом пребеглао у почетку Другог светског рата.

Поводом Далијевог приступа илустровању, остао нам је један његов занимљив исказ, који се тиче *Божанствене комедије*: да дело није претходно читао, већ је замислио и начинио илустрације, а Гала их је потом распоредила и унела у текст.

Кад је реч о *Огледима*, извесно је да је Дали Монтења читао и добро познавао будући да се прихватао истовремено да начини и избор. И из неких каснијих трагова, закључићемо да су Монтењеви *Огледи* за Далија врло блиско штиво. Шта се нашло у књизи, 1947. године, кад је изузетни сликар одабрао по свом нахођењу приближно једну трећину тога штива, вреди посебне

пажње не само поштовалаца ова два уметника, него и у испитивању духовних веза готово изазовно удаљених уметника.

Изабела Константиновић, 1990

На једном месту, док читалац слуша ехо пада облака (каменова) са Салвадорових слика, надреалистички фанатик прави списак својих идеала: комплексност, индивидуалност, метафизика, естетика, снови, макијавелистички фанатизам, али и Вермер и Рафаел, Гала и меки часовници жиже су његове поетике. На другој тамнијој страни је све оно што Дали одбацује: једноставност и једнакост, колективизам и музика, природа и прогрес, спанаћ и Буда, Микеланђело и Рембрант, жене и скептицизам. Јасно је, дакле, да он мрзи Попаја и обожава Малог Нема, да је начинио сценарио за "Андалузијског пса" и презирао Рубљова... У низу парадокса који су суштински извор Далијеве поетике, читалац ове књиге наслутиће, чини ми се, карактер једног од најзанимљивијих сликара нашег века, маестра чијим је одласком на онај свет овај свет постао досаднији.

Васа Павковић, 2002

Дали је несумњиво један од најобавештенијих стваралаца када су по среди најновија научна и филозофска открића. Истини за вољу, ову тврдњу ваљало би малтене преокренути. Наиме, већ тридесетих или четрдесетих година овог века Дали је предосетио оно што ће се касније обистинити и потврдити као низ научних несумњивости. А то што је пророк баш одабрао да се понаша као разметљивац, то зацело није најмањи у низу његових парадокса. Други парадокс огледа се у чињеници да, особито последњих година, Дали испољава необичну склоност: наиме, он не сматра своју уметност као нешто најдрагоценије када је он у питању. Драгоцен је магнетска привлачност његове личности. Склоност да презире своје данашње сликарство напросто га сили да бесомучно истражује недостатке тог сликарства. Своју моћ Дали је стекао благодарећи сликарству. Сада када располаже несумњивом моћи, он не хаје за то какво је његово сликарство. Према томе, њему ни најмање не смета што

светом круже на стотине рђавих литографија с његовим потписом. Његова експлозивна интелигенција све више је склона да то прима као друштвену појаву.(...)

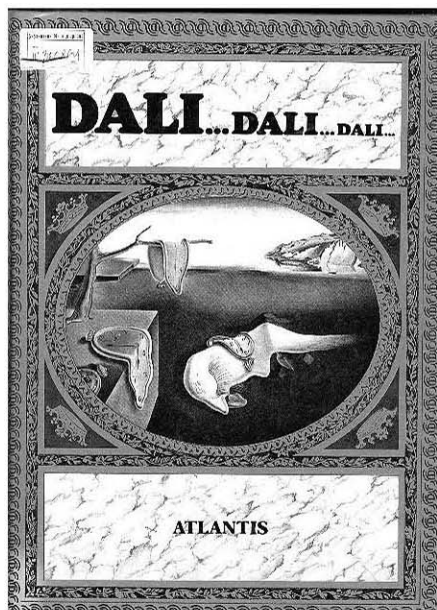
Далијев надреализам је особен и не подсећа ни на који други. Са одстојања од пола века дужни смо рећи да постоји више надреализама, како у књижевности, тако и у сликарству, те да су везе међу њима лабаве. Једини заједнички именитељ састоји се у решености да се, у складу с прописима Андре Бретона, примењује традиционална сликарска техника: уопште не долази у обзир апстрактно ни авангардно сликарство усмерено ка материји. Надреалистички сликар слика своје слике у традицији Ван Ајка, Белинија, Рафаела или Делаacroa. Он помно дотерује и "лазурира" своју слику. Њему нису допуштене "смелости" кичице, о којима сведоче платна Ел Грека, Франца Халса, Монеа или Сераа. Његов је задатак да малтене фотографски дочарава призоре из невидљивог света, с обзиром да је психичко подручје тог сликара углавном сан и ирационално.

Ален Боске, 1985

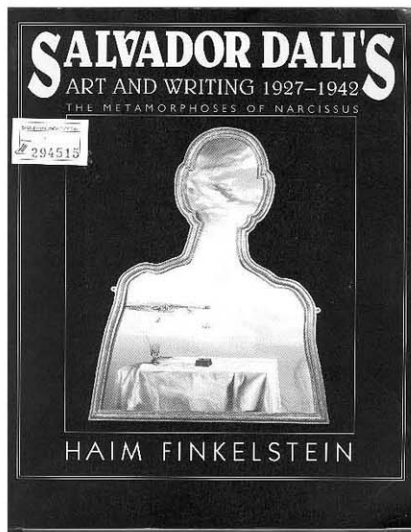
ДЕЈА

1. Œuvres complètes / Comte de Lautréamont (Isidore Ducasse). - Paris : J. Corti, 1938. - 326 str., [1] list s autorovom slikom
Марић II 726
2. The secret life of Salvador Dali / by Salvador Dali. - New York : Dial Press, 1942. - VII, 400 str., [18] str. s tablama fotogr. delimično u boji
III 290311

3. Œuvres complètes / Comte de Lautréamont Isidore Ducasse. - Paris : J. Corti, 1946. - XXXI, 267 str.
Марић II 515
4. Les Cocus du Vieil Art Moderne / Salvador Dali. - Paris : Fasquelle, 1956. - 115 str.
I 251224

5. Autobiografija / Salvador Dali. - Beograd : "Vuk Karadžić", 1965. - 98 str.
II 27781
6. Phantastische Malerei / eingeleitet von William Gaunt. - [1. german ed.]. - Wiesbaden : Ebeling, 1976. - [14] str., 96 str. s tablama
IV 101113
7. Fantastično slikarstvo / izbor i uvod William Gaunt. - [1. izd.]. - Zagreb : Grafički zavod Hrvatske, 1976. - [14], 95 str. s tablama
V 6
8. Dali. - [Osijek : s. n.], 1979. - [4] str.
YK III 5818

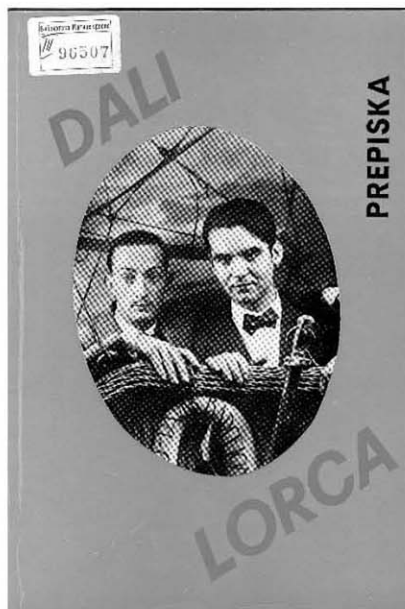
9. Salvador Dali / [katalog, predgovor i postavka Ibrahim Krzović]. - Sarajevo : Energoinvest, 1982. - [29] str.
YK III 1976
10. Ja sam genije / Salvador Dali. - Beograd : V. Milošević : D. Petrović : M. Glavurtić, 1983. - 116 str.
II 455072

11. Umetnost me ne interesuje! / Salvador Dali ; prevod Branka Bogavac-Le Compt ; priredio Radoslav Lazić. U: Polja. - 29, 294-295 (avg-sep. 1983), str. 331.

II III 1114

12. Здрав разум једног брата из манастира Жан-Батист д`ла Сал / Салвадор Дали ; с француског Наташа Јокић. У: Летопис Матице српске. - 160, 434, 1-2 (јул-авг. 1984), стр. 90.

II II 951, ПМС II 1

13. Dali-Lorca / prevod Spomenka Džumhur. - [Sarajevo] : Radio-Sarajevo, Treći program, 1989. - 64 str.

III 96507

14. Ja sam genije / Salvador Dali. - Novi Sad : Solaris, 1994. - 111, [14] str.

II 423022

15. Svet izvesno nije najbolji i valja ga menjati [Slikovna građa]. Dvanaest velikana preduzetničkog duha / kreacija i produkcija Agencija Profile. - [Beograd] : Agencija Profile, [1995]. - 1 kalendar (13 listova, 1 karton)
 Кал II 83
16. Ja sam genije / Salvador Dali. - Novi Sad : Solaris, 2000. - 114, [14] str.
 II 456507
17. Misli / Salvador Dali. - Beograd : B. Kukić ; Čačak : Umetničko društvo Gradac, 2002. - 63 str.
 III 431946
18. Ослобађање прстију / Салвадор Дали. - [1. изд.]. - Ниш : Просвета, 2002. - 66 стр.
 II 449868

ЛИТЕРАТУРА

19. Histoire de la peinture surréaliste / par Marcel Jean avec la collaboration de Arpad Mezei. - Paris : Seuil, 1959. - 382 str.
 Марић III 803a
20. Salvador Dali / text by Robert Descharnes. - New York : Harry N. Abrams, 1976. - 175 str.
 IV 280918
21. Dali / Robert Descharnes. - Beograd : Jugoslavija, 1977. - 172 str., table
 IV 19318
22. Mišel Pikoli: Moj prijatelj Bunjuel / razgovarao Žil Kosta ; prevod Branka Bogavac-Le Compt ; priredio Radoslav Lazić. U: Polja. - 29, 294-295 (avg-sep. 1983), str. 332.
 II III 1114

23. Dali / priredio Branko Kukić. - Beograd : Književne novine, 1984. - 134 str.
IV 17121

24. Савремено сликарство Шпаније / [комесар изложбе Катарина Амброзић. - Београд : Народни музеј ; Сарајево : Уметнички павиљон Collegium artisticum, 1984. - [44] стр.
УК III 347

25. Salvador Dali / Ana Marija Dali. U: Dali / priredio Branko Kukić. - Beograd : Književne novine, 1984. - Str. 71-74.
IV 17121

26. Dali - apsolutni stvaralac / Luj Pauels. U: Dali / priredio Branko Kukić. - Beograd : Književne novine, 1984. - Str. 75-79.
IV 17121

27. Dali konkvistador / Žilijen Grin. U: Dali / priredio Branko Kukić. - Beograd : Književne novine, 1984. - Str. 80-81.
IV 17121
28. Dali - biografski esej / Maks Žerar. U: Dali / priredio Branko Kukić. - Beograd : Književne novine, 1984. - Str. 82-85.
IV 17121
29. Dali / text by Max Gérard. - Barcelona : Atlantis, 1985. - [144] str.
IV 300861

30. Dali o Daliju / Alen Boske. - Beograd : Književne novine, 1985. - 105 str.
I 36240
31. Salvador Dali / David Gascoyne ; izbor i prijevod s engleskog Marijan Nakić. U: Polja. - 32, 324 (feb. 1986), str. 68.
II III 1114

32. Ti čudesni Katalonci : Huan Miro – Salvador Dali – Pablo Ruiz Pikaso. U: Stara garda / Stevan Stanić. - Novi Sad : Književna zajednica Novog Sada, 1989. - Str. 271-278.
III 95260
33. Салвадор Дали и Монтењ / Изабела Константиновић. У: Годишњак Филозофског факултета. - Књ. 19 (1990 [шт. 1991]), стр. 53-62 илустр.
II II 1037
34. Salvador Dali / text by Robert Descharnes. - New York : H. N. Abrams, 1976 [novo izd.1991]. - 175 str.
IV 282257
35. Antologija engleske poezije / priredio Srba Mitrović. - Novi Sad : Svetovi, 1992. - 301 str.
II 402995
36. Песме / Дејвид Гаскојн. - Београд : Цицерио : Писмо ; Нови Сад : Матица српска, 1993. - 89 стр.
II 404453
37. Dali ou le filon de la paranoïa / Ruth Amossy. - Paris : Presses Universitaires de France, 1995. - 122 str.
II 256858
38. Salvador Dali's art and writing / Haim Finkelstein. - Cambridge [etc.] : Cambridge University Press, 1996. - XVI, 334 str.
III 294515
39. Salvador Dali / Žil Nere. - Beograd : IPS ; Köln : Taschen, 2001. - 96 str.
III 428189
40. Лудило, слава и сјај маказа. : У: Поглед на свет / Ваца Павковић. - Београд : Рад, 2002. - 163 стр.
II 449384

41. A botrányhős : Salvador Dali életrajza és munkássága (dióhéjban) / Sándor Zoltán. U: Képes Ifjúság. - 59., 2284/2285. (11. jun 2003.), str. 14-15.

П V 7216

42. Száz éve született Salvador Dalí. U: Magyar Szó. - Évf. 61, sz. 106 (2004. máj. 8-9.), str. VIII, ilustr.

П V 7197

ФАКСИМИЛИ ФОТОГРАФИЈА И СЛИКА

43. Салвадор Дали 1971. године, испред статуе Ернеста Месонеја

44. Дали у парку Гуељ, Барселона, 1908

45. Дали и Гарсија Лорка, Фигерас, 1927

46. Аутопортрет, 1921

47. Девојка крај прозора, 1925

48. Невидљиви човек, 1929

49. Уметност памћења (Меки сатови), 1931

50. Архитектонски Милеов "Ангелус", 1931

51. Пар са главама пуних облака, 1936

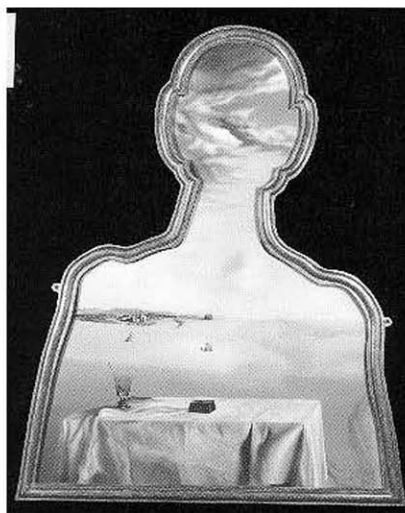
52. Корпа са хлебом – Боље смрт него срамота, 1945

53. Моја жена, нага, размишља како се њено тело претвара у степенице, њена кичма у три стуба, у небо и архитектуру, 1945

54. Разбијање атома (Дематеријализација пред Нероновим носем), 1947

55. Галатеја од сфера, 1952

56. Успење свете Цецилије, 1955
57. Жива мртва природа, 1956
58. Кристофор Колумбо открива Америку, 1958-59
59. Дали с леђа сликајући Галу с леђа, овековечен са
шест виртуелних рожњача привремено одражен у
шест стварних огледала, 1972-73

САЛВАДОР ДАЛИ
1904 - 1989

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Каталога

Ксенија Шуловић и Славица Крстић

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Станислава Николић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака